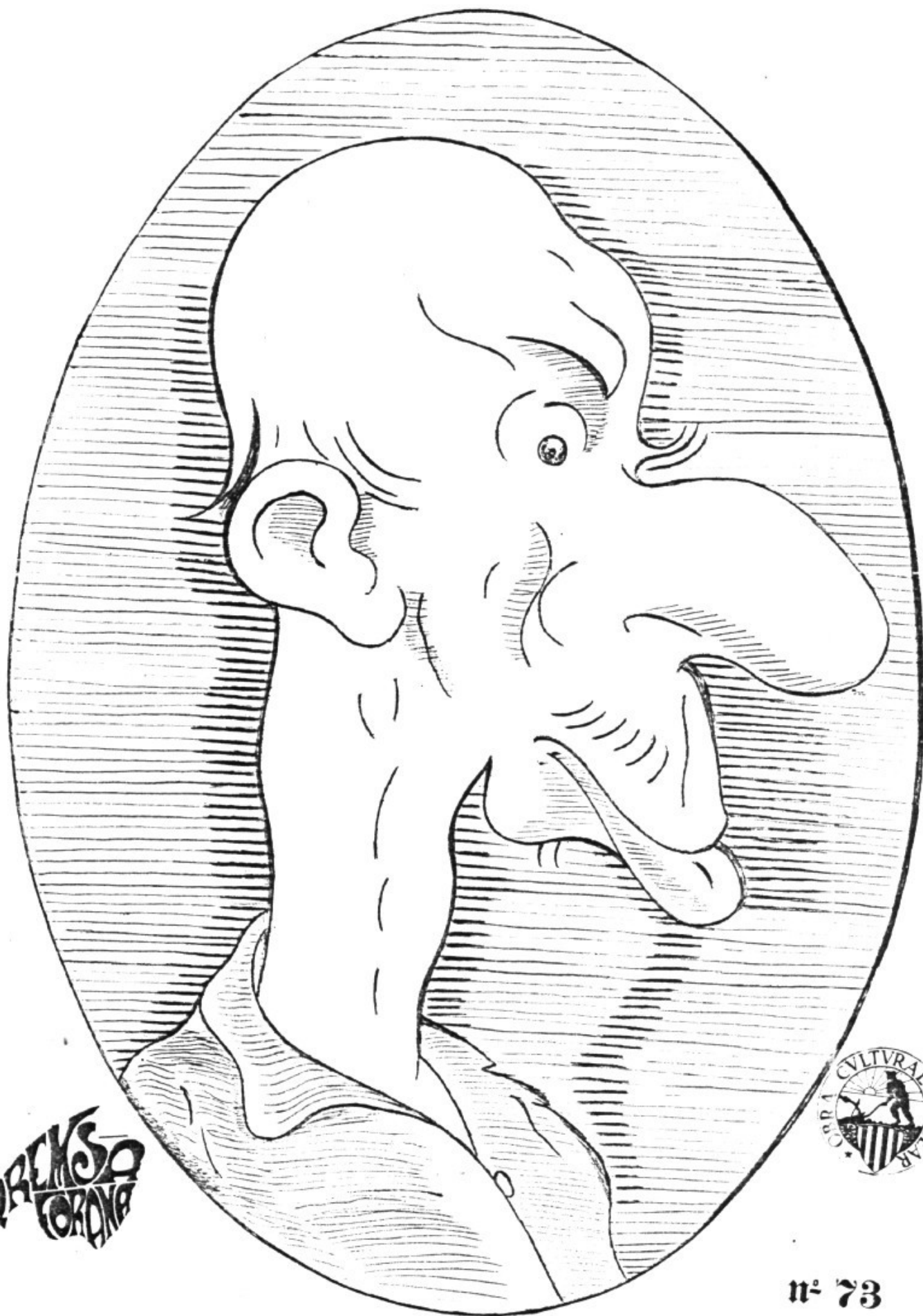

mel i sucre

PREMS
CORONA

MEL I SUCRE - 73, Juliol de 1.986
Butlletí informatiu de l'Obra
Cultural Balear a Sant Joan

PORTADA i CONTRAPORTADA .-

Carotes dibuixades als escuts
que porten els caixers a les
festes de Sant JOan de Ciutade-
lla - COSTUMARI CATALA

LOCAL SOCIAL.- No n'hi ha

Tothom que vulgui col.laborar
que faci de veure algú de l'e-
quip de treball i que li entre-
gui els originals abans del
dia 20 del mes en curs.

Tirada actual.- 150 exemplars

Imprimeix.- Fot Bohigas

Depòsit Legal.- 49.1.983

NOTA.- S'adverteix als possibles
lectors de Mel i Sucre, que a-
questa revista, amb els seus es-
crits i comentaris pot ferir la
sensibilitat dels esperits no
acostumats.

A AQUEST NUMERO HI TROBAREU

- Notícies locals, del que succe-
eix al poble fins a l'hora de tan-
car el número, per l'O.C.B.
- Ajuntament, resum de les sessions
celebrades a la casa de la Vila
el dia 3-07-86, per Joan Sastre
Joan.
- Document aparegut al BOLETIN
OFICIAL DE LA PROVINCIA, decreto
2512 i edicto 2682, referents a
disposicions legals relacionades
amb el nostre poble com a conse-
qüència de la Guerra Civil.
- Fusta, breu estudi sobre aquest
material que ens proporciona la
naturalesa i que l'home ha sabut
aprofitar, per Joan MOREY Company
- Correcció de barbarismes, full
del Consell Insular de Mallorca.
- Al bosc, mirau prim mab el foc,
un altre full del Consell Insular
de Mallorca.
- Bestiari, el peixet de plata,
breu ressenya sobre aquest primi-
tiu insecte, per Cosme Nigorra,
Joan MOREY i altres.
- Passatemps, per Joan Sastre
- 18 de Juliol, resum informatiu
arreglat de la gran enciclopèdia
catalana, del Diario Baleares del
dia 03-08-86 i de pel carrer. Per
l'O.C.B. de Sant Joan

NOTICIES LOCALS

--- Enguany ha estat un any de bastans d'albercocs. A pesar de tot, a la vila no s'ha obert cap sequer. A la Cooperativa i algun particular en compraven per sequer d'altres pobles, sobretot de Montuiri, que inclús emplearen canyissos i caixes de la cooperativa. Se pagaven de verds a unes 20 pts el Kgr.

--- El cinquantenari de l'alçament nacional del 18 de Juliol passà sense pena ni glòria. La premsa provincial fou gaire bé l'única que en va fer menció escrita per articles, comentaris, retalls,... apareguts a les seves pàgines.

--- El bar conegut com " Sa Granja " ha tancat les portes. S'ha venut, i l'ha comprat el carter de Sant Joan (jove manacorí). Se diu que vol reformar el local i adequar-lo per obrir-hi un pub. Esperem que li vagi bé.

--- El temps meteorològic d'aquest mes ha estat un tant anormal. Hi ha hagut de tot: sol, basca, fred, pluja, vent,... La nit del 12 al 13, forta baixada de les temperatures i forta tempesta a tota Mallorca. A certs indrets es contabilitzaren els 100 mm de pluja (a la comarca de Sóller). A la vila caigueren uns 16 mm. Per altra banda les temperatures fresques continuaren fins el dia de Sta.Margalida, que per no perdre la tradició " l'encengué ".

--- A les festes patronals de Petra (per Santa Pixedis) va haver-hi corregudes de cavalls i els joves germans santjoaners Josep i Margalida Bauzà Mesquida tingueren una mica d'accident durant la participació.

--- Enguany ha estat un any de pigota borda i paparres.

--- Ja han començat les obres per la residència de vells als terrenys cedits per la família Gual. El carrer Sud s'ha eixamplat el doble del que era; s'ha llevat terra per aplanar el bocí; la caseta de don Toni ja no hi és,... Se diu que per les festes de l'estiu s'ha de posar la primera pedra.

--- Per altra banda també s'ha començat a fer maniobra devers el camí d'accés al camp de futbol, entre l'escola i els terrenys d'en Calderer, sembla que volen fer el marge de contenció abans que s'acabi d'esboldregar el camí. I com altres vegades que venen maquinotes pel poble devers Consolació s'ha temut: el revolt primer de la pujada s'han aplanat els caramullots de terra, pedres, i altres coses que hi havia; i el camí que va des de Consolació fins al futbol segueix la seva marxa.

--- Un dia, de primers de Juliol, un parell de personatges de la vila anaren a visitar les escoles de Son Juny, i com que volguessin observar in situ el funcionament del reg per goteig a l'hivernacle esco-

lar obriren el motor de l'aigua, però com que no sapiguessin controlar bé la pressió de la mateixa, provocaren el rebentament d'una junta del tub de reg. Va haver-hi aigua per tot. Vista la malifeta ho aturaren tot el més aviat possible.

--- D'arreu del món arriben al poble rumors de les notícies més importants que hi succeeixen: el mundo-basquet 86 (americans), repressió a Xile; el fill segon del rei d'Anglaterra s'ha casat; el Tour de França guanyat per un americà (Greg Lemond), .. E.T.A., terrorisme

--- L'Ajuntament de Sant Joan convidà a totes les entitats i particulars a una reunió per a parlar de les possibles col.laboracions en el programa de les festes patronals d'Agost.

--- Com cada any per aquest temps hi ha hagut les oposicions al cos nacional de professors d'E.G.B. A alguns els hi ha anat bé, a altres no tant.

--- Maniobres al pont del molí d'aigua i al camí d'Hortella que quasi ja està totalment asfaltat, també el del Rafal Aixat.

--- Sant Joan, segons l'estudi que du a terme O. Rullan sobre el planejament urbanístic dels municipis de Mallorca, és l'únic poble de Mallorca que no té cap document propi regulador de la seva ordenació urbanística. En aquest cas vigeix el Pla Provincial de Balears, que és una normativa que té vigència des de 1.973. Vist l'exemple no ens resulta estrany veure com es fan desgavells urbanístics en el nostre municipi.

--- Enguany encara no hi ha hagut cap foc important dins el nostre terme municipal; és d'esperar que tothom extremi les precaucions perquè acabi l'estiu sense haver-ne d'apagar cap.

--- Provaren d'entrar a uns quants domicilis particulars, i també a l'apotecaria. Enlloc se'n pogueren dur res.

---L'Ajuntament vol asfaltar el carrer José Antonio abans de les festes, per així poder fer carreres dins el circuit urbà habitual.

--- Després de dos anys de covar, el sr. batle va retreure a una sessió plenària la malifeta de l'exposició que va organitzar l'O.C.B. a les festes d'estiu de fa dos anys. Que nosaltres recordem, aquest any, el nostre il.lustríssim sr batle a l'acte aquell que se repartiren gelats a la plaça de la " Contribució ". I ara li revé lo de l'exposició.

--- Com hem vengut informant els darrers mesos, la cooperativa de Sant Joan té concedida una bàscula per pesar camions. Però pareix esser que no la tendrà instal.lada per ara, .. quan no es necessiten vots...

--- Dins la primera quinzena de Juliol, els regidors del nostre ajuntament cobraren la paga dels sis primers mesos d'enguany.

--- Preus del gra a la vila: favó a 34 pts, ordi a 22, blat segons la varietat a 26, 27 ò 27,50 pts/ kgr.

A J U N T A M E N T .-

Resum de les sessions celebrades dijous dia 3-07-86

No assistiren Gabriel Mates i Arnau Gayà; Joan Saestre va arribar tard.

SESSIO ESPECIAL

Amb la nova Llei de Règim Local, s'ha de fer una Sessió Especial per aprovar els pressuposts, de manera que el punt no es va poder incloure dins l'ordre del dia de la Sessió Ordinària.

2.- Aprovació del pressupost 1.986.-

Es va acordar aprovar i exposar al públic el Pressupost Municipal únic per a 1.986, per un import de 34.143.000 pts

Les partides més importants són: (Quantitats aproximades)

- Ingressos

Quotes de contribució, Llicència Fiscal . .	5.582.000.-
Imposts ("Coto" de caça, vehicles, publicitat.-	
	2.145.000 .-
Taxes (fems, clavagueram, escorxador, llocs de vendre a plaça,..) llicències urbanístiques i obertura d'establiments, contribucions especials, etc	7.284.000 .-
Participació al Fons Nacional de Coopera- ció Municipal, i compensació de la MUNPAL per assistència a funcionaris pensionistes	8.841.000 .-
Interessos comptes corrents	150.000 .-
Altres	200 .-

A aquesta quantitat s'han d'afegir uns 10.000.000 pts corresponents al Pla d'Obres i Serveis 1.986, que de moment no es poden contabilitzar perquè no estan ingressades. Això fa un total de 34.143.000 pts

- Despeses .-

Personal (pagues a funcionaris, regi- dors, pensions de jubilació,..)	6.271.000 .-
--	--------------

Despeses oficina, conservació d'edificis municipals, enllumenat, aigua, mobiliari,..	8.301.000 .-
Operacions de tresoreria	5.000 .-
Aportacions a la Mancomunitat del Pla, ConSORCI de Contribucions, Institucions benèfiques, ...	2.116.000 .-
Compra equip informàtica, primer plaç . . .	1.734.348 .-
Altres	804.000 .-

Això fa un total d'uns 17.200.000 pts, a les que s'han d'afegir les despeses causades per les obres del Pla d'Obres i Serveis 1.986, que se duran a terme enguany.

Si algú està interessat en saber les quantitats exactes, estaran exposades al públic al tauló d'anuncis de l'Ajuntament.

SESSIO ORDINARIA (Cada tres mesos)

1.- Lectura de l'acta de la Sessió anterior .-

Foren aprovats per unanimitat els esborrals de les actes de les sessions extraordinàries celebrades els dies 21 i 24 de Maig respectivament.

2.- Aprovar la renovació del Padró d'Habitants 1.986 .-

Es va acordar donar el vist i plau a la feina feta, i exposar les llistes al públic, amb les següents xifres: Població de dret 1.808 habitants; població de fet 1.795.

Habitants de fet, són els que viuen habitualment a la vila, i dins els de dret hi ha inclosos els de fet i els " transeunts " (que tenen terrenys o una segona vivenda aquí, però que viuen habitualment fora del terme municipal)

3.- Compte General del Pressupost, Administració del Patrimoni i Valors independents i Auxiliars del Pressupost 1.985 .-

Es va acordar exposar- los a la informació pública.

Va informar l' assessor jurídic que dins el 1.985, s'havien doant d'alta una fotocopiadora (395.000 pts), una màquina d'escriure (195.000 pts) i els edificis de les escoles antigues.

4.- Aprovar la convocatòria i les bases del Concurs Oposició per la plaça de Saig- Ordenança.-

Es varen repassar les bases utilitzades a la darrera convocatòria, i hi va haver unes quantes objeccions:

El sr batle va trobar que s'havien de rectificar (rebaixar) un poc les proves físiques, per considerar- les massa exigents, ja que són eliminatòries.

Joan Sastre va intentar per tots els mitjans que s'incluis una prova de català obligatòria. La majoria va trobar que seria anti-constitucional. I va acordar que se posaria una prova opcional per augmentar puntuació.

Comptant els plaços d'aprovació, publicació al bolletí oficial de la Província, les vacances d'agost, etc. possiblement dins la segona quinzena d'Octubre se podrien fer les proves i cobrir la plaça en propietat.

5.- Obres d'urbanització del carrer Sud .-

La majoria municipal va acordar iniciar les obres d'aixamplament del carrer Sud, i senyalitzar els dos carrers de devora els 962 m² destinats al Club d'esplai pels jubilats. L'asfaltat serà una fase posterior.

També varen parlar de demanar subvencions a la Comunitat Autònoma per la construcció del centre, i posar punts de llum si en fan flata.

El sr batle va parlar de " copiar i millorar el sistema que funciona a Austria "

6.- Festes d'Estiu 1.986 .-

Aquest punt es va incloure dins l'ordre del dia per començar a parlar de les festes.

El sr batle, amb la facilitat de paraula que el caracteritza, va dir que la cosa s'havia d'organitzar bé i que no s'havien de repetir situacions com la que es va produir a l'exposició que va organitzar Joan Sastre juntament amb l'O.C.B. de Sant Joan a les festes de 1.984, donant la culpa de tot als organitzadors de l'exposició. Joan Sastre va preferir no entrar en discussió davant el perill d'exaltar-se i fer qualque disbarat.

Carels Costa va llegir una carta de la " Federación de trote" on informaven que si hi havia d'haver carreres de trot com l'any passat,

aquestes s'haurien de fer en dia feiner.

Joan B. Mesquida va recordar al consistori la promesa formal (feta l'any passat) d'adquirir cadires a la Mancomunitat del Pla, per així poder- les emprar.

Gabriel MOra va demanar com estava l'assumpte del cadafal, ja que fa un parell d'anys que parla de fer- ne un i se deixen uns doblers al pressupost, i actualment encara s'ha de llogar.

Carles Costa va opinar que almenys hi hauria d'haver tres regidors responsables; perquè és massa feina i responsabilitat per un tot sol dur el pes de totes les festes.

S'acordà fer una reunió convidant a totes les entitats i particulars interessats en oferir la seva col.laboració.

6.- Precs i preguntes .-

J.B. Mesquida va informar d'un curset de natació organitzat per la Mancomunitat del Pla, d'una durada d'un mes, durant cinc dies setmanals a partir del 16 de Juliol, els dematins de 10 a 12 a Llorito, i 500 pts la inscripció.

També informà el senyor Barceló Mesquida que la Mancomunitat del Pla ha fet una remodelació d'estatuts, i va entregar un esborrall a cada regidor.

El batle va llegir una carta d'una empresa d'informàtica, demanant un local per poder impartir un curset sobre aquesta especialitat.

La sessió es va aixecar devers les dotze i mitja del vespre.

Decreto 2512

Don Francisco Bonilla Huguet, Magistrado Juez especial para la ejecución del decreto de La Junta de Defensa Nacional de 13 de Setiembre últimos.

A los directores de Bancos y Cajas de Ahorros, Establecimientos de Banca y Crédito y Corredores de Comercio Colegiados, hago saber:

Que por mi providencia de esta fecha fue acordado la publicación en el Boletín Oficial de la Provincia las adjuntas relaciones para que no autoricen operación alguna que disminuya las cuentas corrientes o depósitos de todas clases de cualesquiera de los individuos que figuran en las relaciones, que se considerarán bloqueadas, ni intervengan pólizas de cesión, transferencia, en operaciones similares de valores mobiliarios que aquellos posean.

Dado en Palma a 16 Octubre 1.936 .- El Juez

Frco. Bonilla .- PSM El Secretario.- Manuel Cortés

Pueblo de San Juan

Sebastián Galmés Matas
Juan Petro Amengual
Sebastián Soler Matas
José Salom Artigues
Antonio Sastre Barceló
Antonio Juliá Noguera
Juan Gayá Mayol
Rafael Ginard Barceló
Juan Gual Bonet
Antonio Bauzá Gayá
Bartolomé Gayá Bonet
Bernardino Oliver Matas
Andrés Bauzá Galmés
Miguel Florit NIell
José Payeras Amengual
Juan Bauzá Gual
Bartolomé Bauzá Gayá
Gabriel Bauzá Nicolau
Arnaldo Gayá Bauzá

Lorenzo Nicolau Gayá
Pablo Bou Riutord
Miguel Mieras Gual
Miguel Galmés Matas
Juan Barceló Barceló
Mateo Nigorra Barceló
Juan Bauzá Gayá
Pablo Bauzá Gayá
José Company Salom
Francisco Juan Roig
Sebastián Gayá Florit
Guillermo Gayá Bauzá
Guillermo Barceló Mas
Gabriel Florit NIell
Miguel Florit Munar
Miguel Bauzá Bonet
Guillermo Gayá Bauzá
Miguel Bou Riutord
Rafael Gayá Nigorra

Jaime Bauzá Bauzá
José Florit Gelabert
Miguel Gayá Font
José Dalmau Font
Pedro Mayol Gayá
Guillermo Catalá Bauzá
José Dalmau Mas
Miguel Matas Juan
Rafael Company Salom
Antonio Galmés Mayol
Bartolomé Gayà Matas
Mateo Ginard Barceló
José Salom Mayol
Guillermo Gayá Bauzá
Juan Bauzá Bauzá.

Mateo Barceló Gayá
Antonia Tomás Bou
Ramón Bauzá ARbona
Guillermo Jaume Sastre
Jaime Matas MUnar
Mateo Galmés Vives
Rafael Soler Company
Antonio Bonet Barceló
Bartolomé Bou Riutord
Miguel Bou Barceló
Bartolomé Bauzá Miralles
Miguel Juan Mieras Bauzá
Arnaldo Matas Bauzá
Francisco Antich Durán
Lorenzo Barceló Font

B.O.P. 22- Octubre- 1.936

Boletín Oficial de la Provincia

Edicto2682

Comandancia Militar de Baleares. E.M.

Relación de asociaciones que tienen carácter político y que formaban parte del llamado Frente Popular desde la convocatoria de las elecciones celebradas en 16 de Febrero del corriente año.

Pueblo de San Juan

" IZQUIERDA REPUBLICANA "

" SOCIEDAD OBRERA DEFENSA DEL TRABAJADOR " afiliada a la U.G.T.. Ambas domiciliadas en la Calle Mayor, 34

Palma de Mallorca 27- Octubre - 1.936.

El Comandante Jefe de E.M. Carlos Marin Bernardo

Els conductes llenyosos de l'arbre, que serveixen per transportar la saba des de les rels fins a les fulles, amb el temps es van lignificant, tornen durs i consistents amb els anys. A més d'aquests conductes longitudinals (anomenats una vegada lignificats, feixos llenyosos o fibres), la soca de l'arbre té una substància interfibrosa, anomenada malla transversal de creixement, que junta als anteriors. Aquests feixos llenyosos i la malla és el que anomenam posteriorment fusta.

Es la combinació de les propietats i característiques d'aquests dos elements (fibres i malla), el que ens donarà les propietats i característiques d'una fusta en concret. L'home, a través de milers d'anys d'observació, ha après a utilitzar-la aprofitant aquelles segons l'ús que n'hagi de fer.

Certs arbres tenen fibres llargues, elàstiques i fortes; la matèria interfibrosa no és massa consistent. Això permet ésser una fusta molt resistent per aguantar forces vibratòries transversals; per exemple les que ha de suportar el mànec d'una aixada o un verdanc. L'arbre que proporciona la fusta per excel·lència d'aqueixes característiques és l'ullastre.

Altres arbres tenen fibres gruixades, molt llargues, no massa consistents, la malla molt porosa que conté substàncies resinoses. No permet bona pulimentació i pel seu bon ús és convenient recobrir la seva superfície externa de pintures o vernís. Serveix per fer taulells, xabrons, posts, llistons, ... Fusta com aquesta és la dels pins.

Si pel contrari la fibra és fina i forta, i les fibres estan molt prop una de l'altra, la fusta permetrà un bon pulimentat. Es la fusta ideal per l'ebanisteria i torneria: ametller, jinjoler, cirerer, ..

Certs arbres no tenen les fibres ben rectes, fan entrunyells elàstics, i ademés la malla és porosa. Ens trobam davant una fusta que esmortaeix els cops. Se beu el cop com la figuera.

Altres arbres sembla que no tenen fibres. El que passa és que són molt fines, van en moltes direccions. Se confon malla amb els teixits llenyosos. Tenim la fusta ideal per gravats, com per exemple la de boix.

Les característiques i gran quantitat de substàncies resinoses interfibroses de la savina fan que l'humitat no pugui penetrar dins ella i sigui bona per estar a la intempèrie.

De les fustes que tenen fibra fina i poca malla se les diu fustes closes. Una vegada pulimentades absorbeixen poc els sons,

les ones sonores reboten bé en elles. Són les adequades per a la fabricació d'instruments musicals, flabiols o xeremies en el nostre cas. Llenyes ideals són les de boix, jinjoler i ametler.

Les fustes tenen altres característiques que no tenen res a veure amb les seves propietats intrínseques, però sí amb les propietats ornamentals. Ens referim als colors deguts als pigments colorants dels feixos llenyosos. Dins les fustes hi podem trobar tota varietat de colors i " aigos ", s'anomenen així a les diferents intensitats de tons dins el mateix color i a la seva distribució sobre una superfície de fusta i també depèn de la manera que tallam les fibres longitudinals.

Els colors més comuns són tota la varietat de marrons: ullastre, alzina, ametller, albercoquer, cirerer, prunera,. Però també podem trobar groc: boix, taronger, llimonera,..; vermellós: el jinjoler. Dins els marrons, la fusta que ens ofereix més i més bella diversitat d' "aigos" tal vegada sigui l'ametller o l'albercoquer.

La fusta és mala conductora del calor i de l'electricitat. Cada fusta conté pigments aromàtics o substàncies resinoses, que a vegades l'home extreu per aconseguir-ne certes aplicacions. Cada fusta fa una olor diferent.

Segons les propietats de les fustes, cada una té unes aplicacions concretes per a la utilització pràctica i aconseguir el màxim rendiment de l'objecte, eina, instrument,.. contruït, i així podem observar que les fustes més adequades (no úniques) pels següents instruments són:

- Pipa . . . . . bruc	- Bastó espolsar ametles . . pi
-Màneg d'aixada (i altres eines) . ullastre	- Casera . . . . .figuera
- Banc de fuster . . . . . figuera	- Culata de fusell . . . . .xiprer
- Flabiol . . . . . jinjoler, boix	- Bota de vi . . . . alzina
- Cullera . . . . . boix, taronger	- Gravats . . . . boix
- Màneg de granera . . canya	- Tap . . . . .suro (alzina)
- Tamborino . . . . . lledoner	- Collar d'ovella . . . . . lledoner
- Verdanc . . . . ullastre	- Barram . . . . ullastre
- Taulons . . . . . nord (pi)	- Persianes . . . . . nord (pi)
- Carbó . . . . alzina	- Baldufa . . . . alzina
- Burjó de forn . . . . . pi	- Pal d'electricitat . . . pi
- Jou (i quasi tots els altres útils de foravila) . . ullastre	
- Canyetes i brumes de xeremies . . . . . canya mascle	

Però no domés ha estat l'home el que ha après a utilitzar la fusta i a conèixer les seves propietats: molts d'animals, al

llarg del seu procés evolutiu, s'han especialitzat en la fusta, ja com a aliment, ja com a habitat.

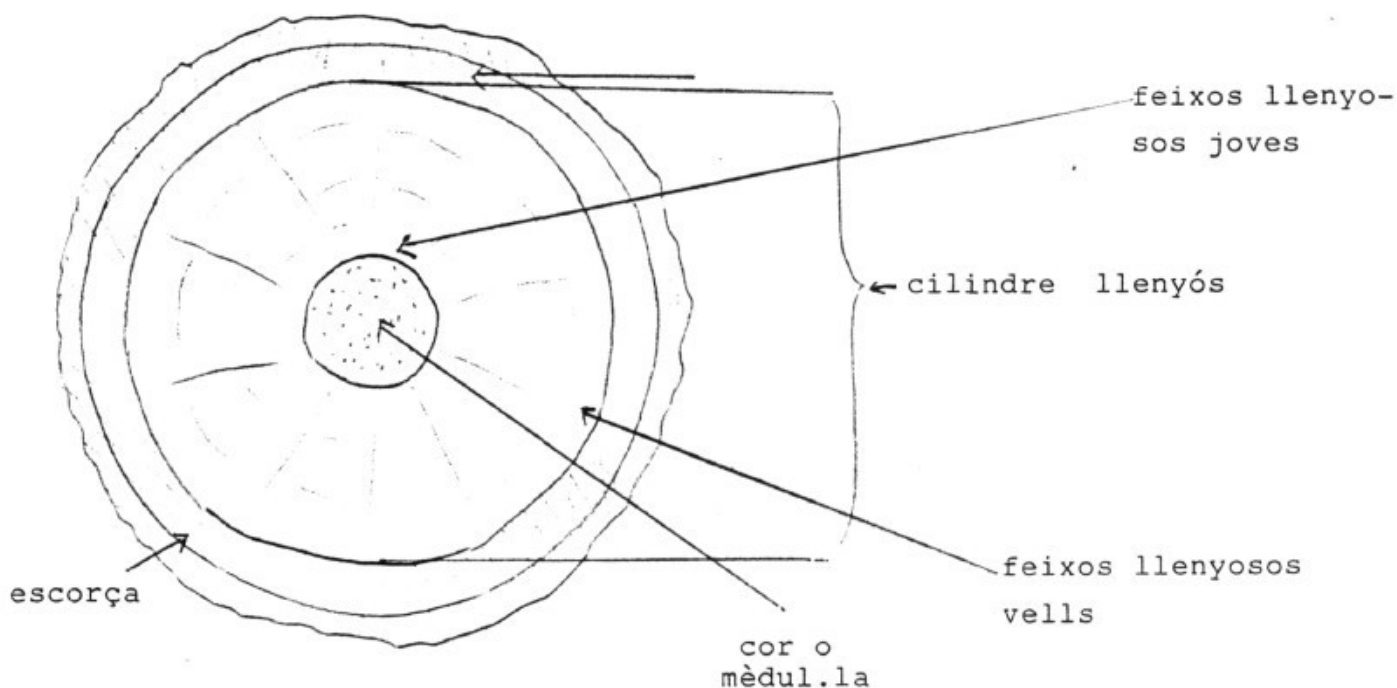
Larves d'insectes xilòfags o de papallones nocturnes (corcs), larves de certs escarabats (cucs, cucorbes), formigues blanques (termites),..., tenen mandíbules adequades per rosegar la fusta i aparell digestiu adaptat al seu consum. Foraden les soques dels arbres omplint-la de galeries per tot arreu fins que la fan inservible per l'ús pràctic de l'home. A la vegada les serveix d'aliment i d'habitat.

Cada fusta té le seu corc. Des de les fustes més fortes (com l'ullastre) fins a les més fluixes (com la figuera), totes se corquen, una vegada que l'arbre és mort. Això sí, si la planta se talla quan la saba de la soca està en condicions idònies, aquests mateixos sucs lignifiquen impedit que la fusta sigui parasitada pels corcs i se conserva bé. La cultura popular arreu del món diu la seva en aquest aspecte, per saber quan se pot tallar l'arbre i que la llenya no se corqui ni crulli, s'ha d'observar el procés de la lluna : " fulla nova-lluna vella, fulla vella- lluna nova "

Les galeries excavades dins la fusta serveixen d'habitat a altres animals, que se'n aprofiten. Així les formigues carnívores en trobar una soca corcada colonitzen les galeries, on hi troben habitat climatitzat.

L'home actual, per tal d'evitar que la fusta se corqui o se crulli, primerament la seca industrialment de forma ràpida i llavors li injecta líquids adequats pel seu bon conservament.

Cal afegir que no tota la fusta de l'arbre s'aprofita comercialment de la mateix manera: la fusta més bona és naturalment la qui prové dels feixos llenyosos més vells, situats just davall l'escorça.

CORRECCIÓ DE BARBARISMES

referents a:
EL CARRER

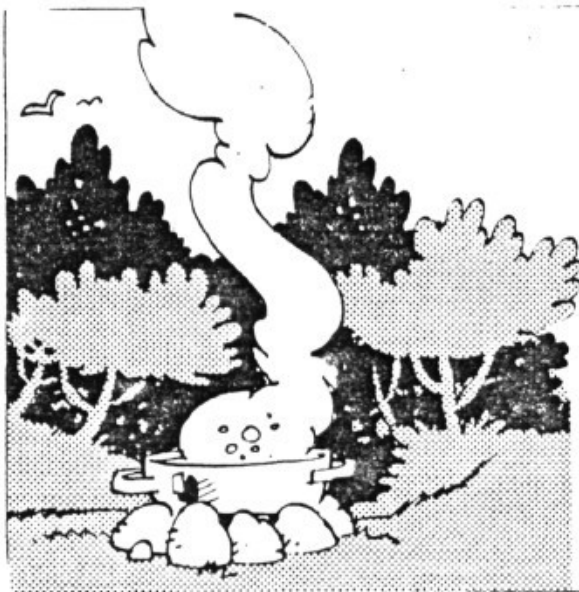

Barbarisme   Forma correcta

ACERA	voravia, vorera
ALCANTARILLA	claveguera
ALUMBRAT	enllumenat
BARRIO	barri
BASSURA	fems, brossa
BATXE	clot, sotrac
CAMION	camió
PARAFANGOS	parafang
RASCACIELOS	gratacel
SEMAFORO	semàfor
TRAFIC	trànsit
XOQUE	xoc, topada

CONSELL INSULAR DE MALLORCA

Al bosc, mirau prim amb el foc

Un pi d'un pam de soca ha hagut de menester vint anys per créixer. Tots voldriem que Mallorca fos plena d'arbres, però els pins que són els que més hi abunden són, justament, els més bons de cremar. Si sou dins un bosc, de pins o d'alzines, no encengueu mai foc, encara que vos penseu que el podreu controlar. Anau alerta amb el mistos i amb tot allò que pot provocar un incendi forestal. Penseu que el vent juga a favor del foc i canvia ràpidament i, recordau que un arbre que ha hagut de menester vint anys per créixer, per un segon d'inconsciència pot desaparèixer.

Amb el foc, hem de mirar prim.

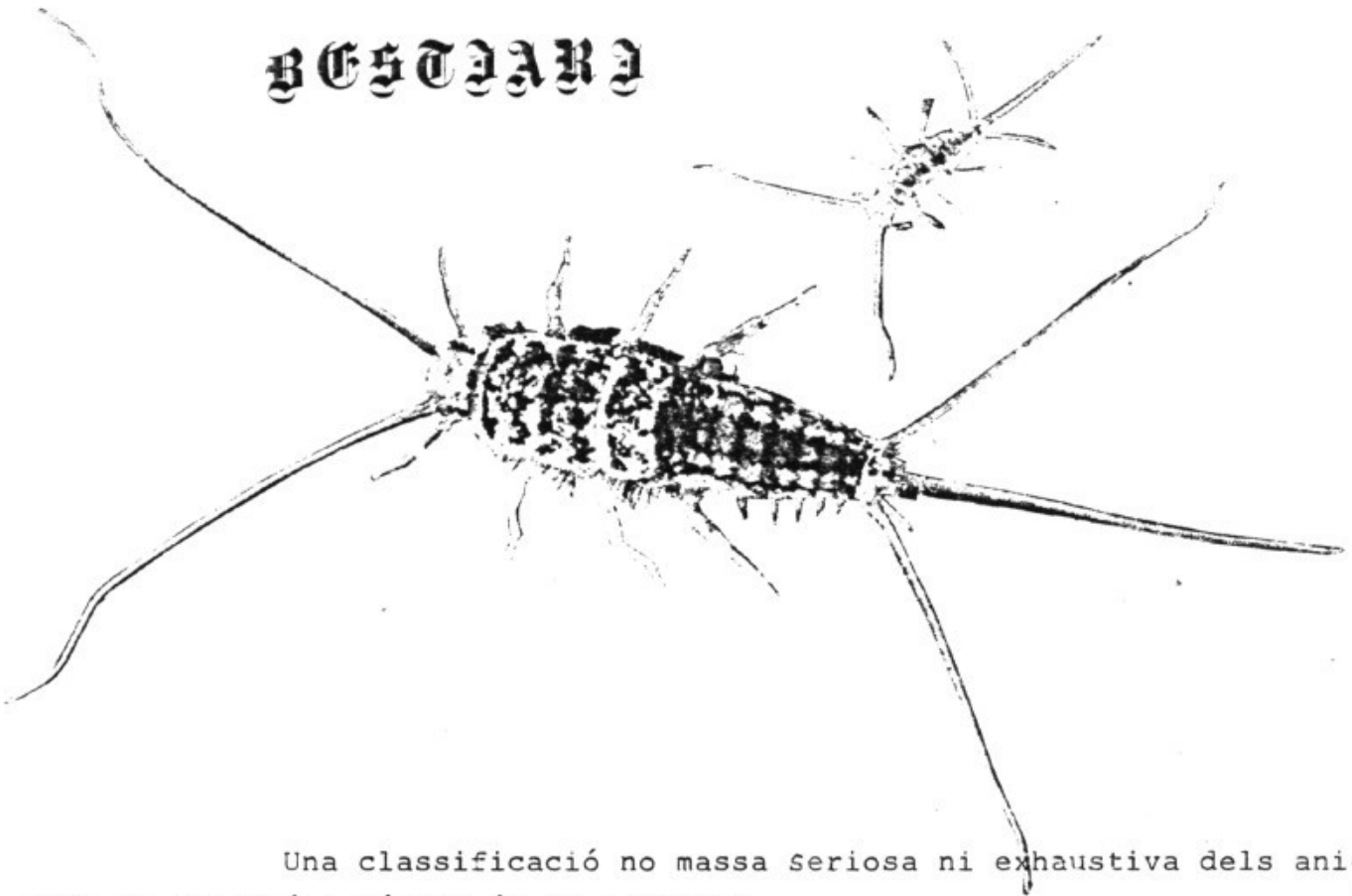
Evitem els incendis forestals

CONSELL INSULAR
DE MALLORCA
SERPREISAL

Mallorca
cada dia mes

BESTIAR

Una classificació no massa seriosa ni exhaustiva dels animals en relació a l'home és la següent:

a) Salvatges.- Són aquells animals que no necessiten per res a l'home; més encara, com més enfora estan d'ell millor.

Per exemple: geneta, mart, mostel, serp, mussol,...

b) Domesticats.- Els animals que l'home s'ha cuidat d'ells des de temps immemorials, per aprofitar-se'n:

- de la seva feina: cavall, mul, ase, bou, ..
- dels aliments que proporcionen: gallina, vaca, conill, balena
- de la seva companyia: ca, moix, lloro, ...
- per obtenir beneficis comercials: foca, visó, onso, llangardaix.
- per entreteniment: corregudes de toros, carreres de cans, bregues de galls, caça, ...

.....

c) Domèstics.- Aquells animals que s'aprofiten de l'home:

- Ja de les seves construccions: orenelles, dragons, aranyes, corcs, formigues, formigues blanques, ..
- Ja de la companyia i aliment: orenelles, gorrions, coloms, ..
(Si un poble queda abandonat, també l'abandonen aquests animals).
- Ja parasitant-lo o parasitant animals domesticats: pois, pu-

ces, paparres, xinxes,...

- Ja les deixalles orgàniques que deixa l'home o que acumula: rates, cuques, mosques,.... i el que serà l'objecte d'estudi d'aquest bes-tiari, el " *Lepisma saccharina* ", o peixet de plata.

Es un petit insecte que s'alimenta de restes orgànics que contenen hidrats de carbó: farina, paper,.. Sol viure dins els rebosts o dins les estanteries on hi ha llibres vells (la matèria vegetal se des-compon i li serveix d'aliment) . A vegades la gent el confon amb l'arna; però aquest no és més que la larva d'un papalló que ataca les robes.

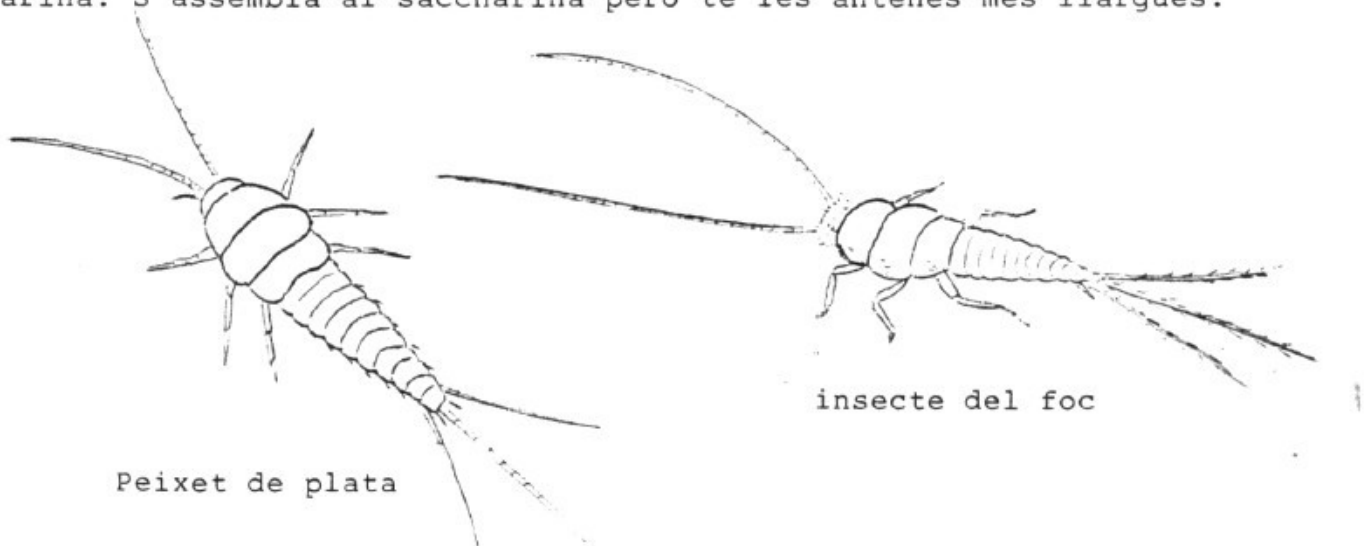
De cos petit (no passa els dos cm) i aplanat, apropiat per passar per llocs estrets (entre les fulles dels llibres, per exemple) El té recobert d'escates blanques i brillants, que ens queden aferrades pels dits si intentam capturar-lo (és fugisser i corr falaguer)

Pertany a la subclasse d'apterigots, insectes sense ales, no perquè les hagin perdudes com els pois i les puces, sinó perquè mai n'han tingudes. Per això se creu que són uns dels insectes més primitius dels existents actualment. S'han trobat fòssils de més de 300 milions d'anys d'antigor.

Els peixets de plata tenen boca masticadora simple. El cos en forma de pastenaga. Els tarsus tenen dos, tres, o quatre segments i la major part dels segments abdominals duen petits apèndix. El darrer segment du dos llargs cèrcols articulats i una " coa " central segmentada.

La metamorfosi és molt senzilla, se limiten a canviar les escates durant el creixement, i quan aquest acaba, acaben les mudes. Poden arribar a viure 4 ò 5 anys. Tenen ulls composts petits i poc visibles, sense ocells.

Es del ordre dels Tisanurs i de la família dels Lepismàtids igual altres insectes molt parecuts al *Saccharina*.. Cal destacar el *Termobia domestica* anomenat insecte del foc i també *termòbia* dels molins de farina. S'assembla al *saccharina* però té les antenes més llargues.

Peixet de plata

insecte del foc

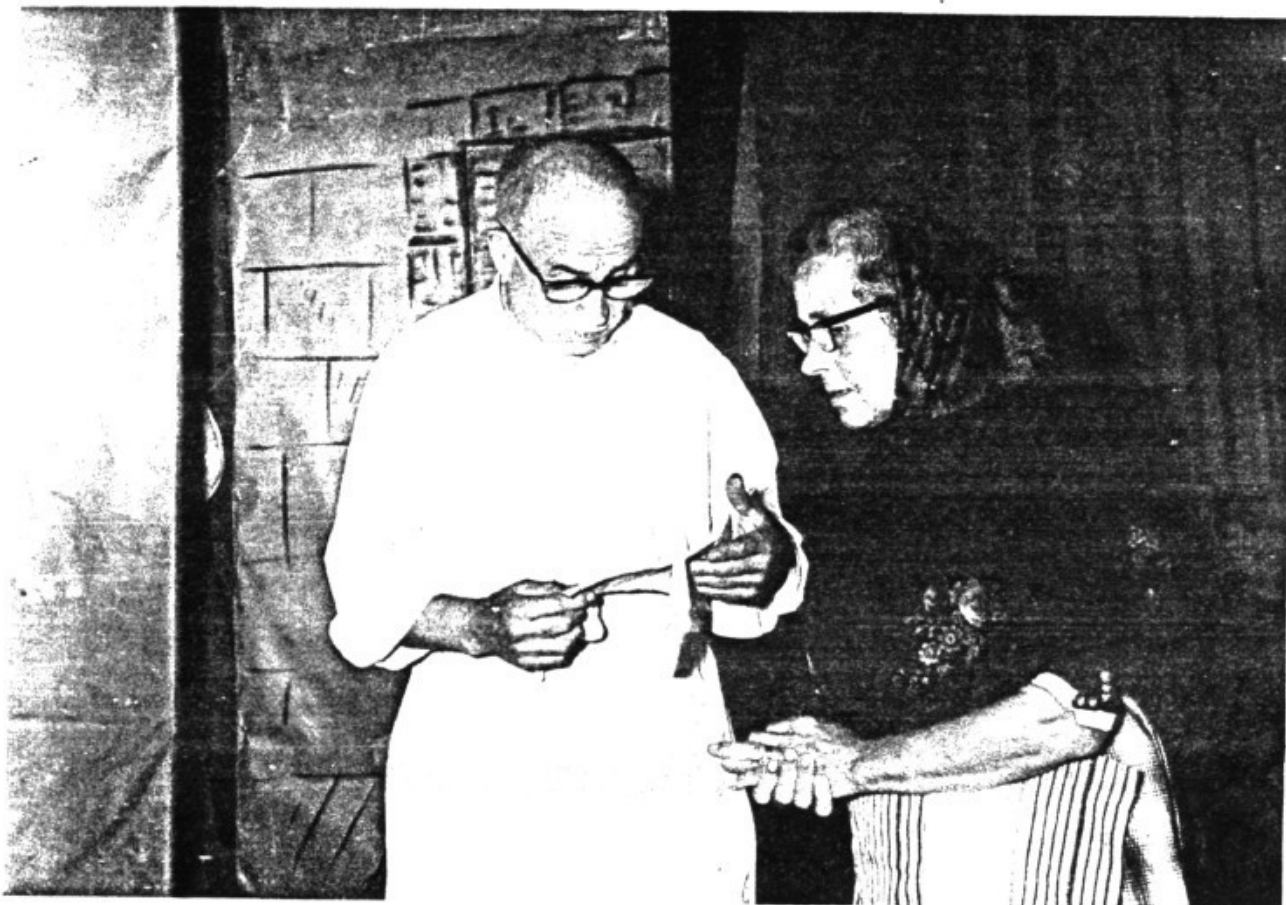

PASSATEMPS .-

HORIZONTALS .- 1.- Exent de brutor. Llengua que uneix dos continents, una península a un continent, etc. 2.- Engrnadir la distància de costat a costat. 3.- Nom de la lletra en forma de cunya. Consonant. Aton. 4.- Estudiós dels peixos. 5.- El primer de cada coll. Que correspon amb gratitud els favors o serveis que li fan. 6.- Los le trus no àlla reP. Erra, be, ema, de. 7.- Extensió contínua que conté tots els objectes sensibles i dins la qual aquests poden canviar de posició. Símbol químic de l'argent. 8.- Que juga una cart més alta del mateix coll: Consonant, 9.- elpma'd smlap sém o ertauq snu`d, alet ed sorg elcatpeceR. Eina que serveix per a desbastar la fusta.

	1	2	3	4	5	6	7	8	9
1				■					
2									
3				■		■			■
4	■								
5			■						
6				■					■
7	■						■		
8								■	
9					■				

VERTICALS .- 1.- Producte de la congelació de partícules d'aigua que cauen sobre la terra en flocs o borellons blancs. anogarraI ed alucírtaM. 2.- Natural de la més gran de les Pitiüsses. 3.- Llengua eslava parlada a Bohèmia. Matèria seca molt inflamable, la qual es prepara amb la polpa del bolet " Popyporus fomentarius ". 4.- Vocal. La preposició " per " en Euskera. Indicatiu present freqüentment utilitzat pels " Passotes ". 5.- Venir a establir-se en un país el qui és d'un altre país. 6.- Servei públic. Camí seguit per un cos celeste en el seu moviment al voltant d'un altre; modernament, ambient dins el qual es mou un grup de gent. 7.- tulas ed tacnaM. Interjecció que denota dolor. 8.- Molt dolenta. Consonant en forma d'aspa. 9.- Aton. Companyia Telefònica. Cada un dels petits fruits dels cereals.

Fa cinquanta anys que va tenir lloc l'aixecament de les forces militars encapsalades per un parell de generals que se posaren al davant i tots els altres organismes que se sumaren a la insurrecció. Com a conseqüència d'aquest aixecament es lliurà la Guerra Civil Espanyola fins el 1er d'Abril de 1.939.

A Mallorca l'aixecament fou dirigit pel General Goded i una Junta Militar i amb la col.laboració d'elements civils, el dia 19 de Juliol. La resistència, en general va esser dèbil i l'illa quedà totalment sotmesa els primers de setembre; una vegada aturats els desembarcs i intents d'invasió de les forces republicanes (els rojos) comandades pel capità Bayo, per la zona del port de Manacor, punta de Amer, Son Servera,...

Com mentres els rojos intentaven invadir l'illa, la repressió (la gran aliada de tota guerra civil) començà a fer-se notar per tots els indrets de l'illa. I xerrar d'ella ens du a fer-ho dels organismes polítics que començaren a fer-se notar i a sortir al carrer.

La Falange Espanyola era una agrupació política fundada al Teatro de la Comedia de Madrid el 29 d'Octubre de 1.933. Malgrat les seves característiques específiques, aquest moviment s'inscriví com una variant espanyola dels corrents feixistes europeus, pel fet que suposava una opció política dretana eficaç per a frenar el procés revolucionari de l'esquerra. Propugnaven un estat totalitari, autoritari, no parlamentari, nacionalista,, unitari i " imperialista ", i l'organització corporativa de l'estat; a més, tenien en comú l'exaltació d'una forma de vida arriscada, el culte a la violència i a l'acció directa (les " milícies " com a grup de xoc). Fins a la guerra civil el afiliats a la Falange i a les JONS (Juntas de Ofensiva Nacional Sindicalistas) no foren gaire nombrosos (poc abans que fos declarada fora de la llei, després de les eleccions de Febrer de 1.936, la Falange tenia poc més de 25.000 afiliats a tot l'estat espanyol) Un cop començada la guerra civil, la seva trajectoria canvià, en esdevenir l'alternativa política més important dels insurgents. Després de quasi un any de dissensions internes i d'enfrontaments amb altres grups, fou obligada a la fusió amb els tradicionalistes i passà a denominar-se Falange Española Tradicionalista y de las Juntas de Ofensiva Nacional Sindicalista (FET y de las JONS).

S'enrolaren dins la Falange gent de tota classe, una vegada " estellat " el Moviment; des dels convingut ideològicament, fins als "matons"; i foren aquests els executors directes de la repressió republicana o esquerrana, i als seus amics. Històries relacionades amb aquest punt ompliren els dies de la guerra a la població civil de Mallorca, s'hi

mesclaren rencors personals, revenges, odis familiars,.... A la gent d'ara domés li queda el que ha sentit contar als vells que se'n recorden o ho visqueren.

La premsa provincial durant aquest estiu ha reviscut alguns d'aquest fets, els qui més quedaren dins la memòria col·lectiva del poble. Sant Joan no fou una excepció. Històries d'aquest tipus encara les podem sentir a viu veu de la gent.

- Al mestre Masseno (santjoaner però no feia escola a la vila), que era comunista, els al.lots no el miraven pel carrer.

- Al mestre Petro (mestre nacional de Sant Joan) i a altres (entre ells el mestre Pagès) fou tancat a la presó de l'Ajuntament un parell de dies (mentres en Bayo intentava desembarcar al port de Manacor)

- Del mestre Lliteres (també mestre Nacional de l'escola de Sant Joan) se diu que falangiste santjoaner el mataren devers Son Servera.

- Tres homes de Maria foren morts d'un tir al cap i tirats dins un pou de devers Son Brondo. Llavors dos santjoaners els tregueren i dugueren a enterrar.

L'amo de Son Dixopte (santjoaner) fou trobat penjat dins un pinar devora les cases. Dies abans se l'havia vist xerrar a Vilafranca amb una persona no grata, Després (abans de trobar-lo penjat) fou amenaçat.

- Dues doens santjoaneres, que pel carrer comentaven els fets represors. I com que fossin sentides, foren rapades al zero.

- Dins el pinar de l'Hostalet cremaren un home ja mort (no santjoaner, per fer-lo desaparèixer)

- En Joan Cai (comunista) dormí dos vespres damunt un gros pi a la pujada del camp de futbol (no el trobaren)

- L'amo'n Xesc Mandai s'amagà dins la xemeneia de caseva (no el trobaren)

- A l'amo'n Joan Pubil li feren beure oli de ricí i una altra vegada el posaren dins un bubul (per assustar-lo)

- A un sargent (de ca Sa Cabrera) i a un soldat (l'Amo'n Jaume Sineuer) els acusaren de participar en un intent de sabotatge (junament amb altre) contra l'aviació del comte Rossi. Al sargent l'afusellaren, al soldat el tancaren a Bellver.

- El senyor Jordi (capellà i tio del cap de Falange de Sant Joan l'amo'n Miquel Ribes) calmava molt els ànims. El sr. Mas (rector del poble aquelles hores, fill predilecte del poble actualment) els encenia.

